

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо врегулювання простроченої заборгованості військовослужбовців, цивільних осіб, які позбавлені особистої свободи або зникли безвісти, членів їхніх сімей та осіб з інвалідністю у період дії воєнного стану в Україні та у післявоєнний час»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Чинне податкове законодавство не створює достатніх стимулів для банківських установ та інших кредиторів щодо добровільного анулювання боргів військовослужбовців та осіб, які постраждали від збройної агресії. Процедура списання (прощення) супроводжується податковим навантаженням як на кредитора, так і на позичальника (спадкоємця позичальника). Без внесення змін до Податкового кодексу України сума прощеного боргу включається до доходу платника податку як додаткове благо, що зобов'язує родини боржників сплачувати податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) із суми списаного (прощеного) кредиту.

Статистика свідчить, що за період з 24.02.2022 року загальна сума податків, сплачених лише частиною банків за рахунок власних коштів при прощенні заборгованості за кредитами військовослужбовців (загиблих, пропалих безвісти, полонених, осіб з інвалідністю), склала 2 507 904,59 грн по 523 випадках такого списання боргу. Додатково, при прощенні боргу боржників-військовослужбовців згідно з внутрішніми політиками, по 1704 випадках банки сплатили з власних коштів податків у сумі 2 401 000 грн.

Загалом обсяг заборгованості військовослужбовців, ФОП-військовослужбовців та членів їхніх родин, що перебуває на балансах опитаних банків, перевищує 13,75 млрд грн. Потреба звільнення фінансових установ від податкових коригувань (резервів), а позичальників (їх спадкоємців) - від оподаткування прощених сум, є критичною для стабілізації банківської системи та правового захисту громадян.

2. Цілі та завдання прийняття законопроєкту

Метою проєкту Закону є посилення системи державних гарантій соціального захисту військовослужбовців, визначених категорій цивільних осіб та членів їхніх родин шляхом усунення податкових бар'єрів на шляху добровільного прощення кредитного боргу та запровадження дієвого правового механізму анулювання боргових зобов'язань за споживчими кредитами.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроєкту

Законопроект передбачає комплексні зміни до Податкового кодексу України:

1. Звільнення банків від обов'язку збільшувати фінансовий результат до оподаткування на суму використання резерву при прощенні заборгованості за споживчими кредитами осіб захищеної категорії та визначених категорій цивільних осіб.
2. Пряме виключення сум анульованого боргу (включаючи основний борг (тіло), відсотки, комісії) із загального оподатковуваного доходу фізичної особи, яка є особою захищеної категорії та визначених категорій цивільних осіб (додаткового блага).
3. Підвищення для всіх інших категорій боржників (які не є особами захищеної категорії та визначених категорій цивільних осіб) неоподатковуваного порогу прощення (анулювання) основної суми боргу за кредитними договорами з 25 відсотків до одного розміру мінімальної заробітної плати (у розрахунку на рік), встановленої на 1 січня звітного податкового року.

Зміни до Закону України «Про споживче кредитування» в частині визначення права членів сімей, спадкоємців або представників військовослужбовців та цивільних осіб звертатися до кредитора з клопотанням про списання боргу, а також права кредитодавця ухвалювати рішення про прощення 100% заборгованості або її частини.

Зміни до Закону України «Про виконавче провадження» щодо обов'язкового закінчення виконавчих проваджень у разі врегулювання (прощення) заборгованості (зокрема за судовими рішеннями) та звільнення захищених категорій громадян від сплати виконавчого збору.

4. Стан нормативно-правової бази у цій сфері правового регулювання
Основними законодавчими актами у даній сфері правового регулювання є Податковий кодекс України, Закон України «Про споживче кредитування» та Закон України «Про виконавче провадження». Прийняття цього законопроекту забезпечує комплексне врегулювання суспільних відносин у межах єдиного законодавчого акта без необхідності розробки окремих пов'язаних законопроектів.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту у разі його прийняття не призведе до додаткових видатків з Державного бюджету України. Звільнення від оподаткування прощених кредитів формально призводить до скорочення потенційних податкових надходжень. Водночас стягнення вказаної заборгованості є де-факто неможливим через об'єктивні обставини (загибель, полон, зникнення безвісти позичальників). Оскільки без законодавчого

врегулювання кредитори не здійснюватимуть прощення цих боргів, податкові зобов'язання не будуть згенеровані. Відповідно, прийняття акта не призведе до зменшення фактичних доходів Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акта

Прийняття Закону забезпечить справедливий розподіл фінансового навантаження, пов'язаного з наслідками збройної агресії, та покращить гарантії соціального захисту осіб, які беруть участь у відсічі збройної агресії російської федерації, постраждалих цивільних осіб, членів їхніх сімей та спадкоємців. Це створить правові та податкові умови для добровільного анулювання безнадійних кредитів фінансовими установами без формування додаткових податкових зобов'язань, що сприятиме стабілізації кредитного ринку. Водночас родини військовослужбовців та цивільних осіб, позбавлених особистої свободи, отримають дієвий захист від безпідставного податкового тиску при списанні (прощенні) боргів кредиторами, що посилить рівень соціальних гарантій в умовах воєнного стану.

Народні депутати України

**О. М. Василевська - Смаглюк
та інші народні депутати України**

